

**Цивільне право України.
Навчальний посібник для
підготовки до іспитів**

Анотація

У навчальному посібнику аналізується чинне законодавство України, висвітлюються основні засади цивілістики, її основні принципи, головні поняття і категорії, зазначені в Цивільному кодексі України.

Структура навчального посібника побудована на найбільш оптимальному та легкому поданні матеріалу студентам - у запитаннях і відповідях, при цьому відповідь на питання викладена та розкрита чітко, стисло та зрозуміло.

ВСТУП

Цивільне право є однією з провідних галузей національного права України, яка регулює певну групу правових відносин за участю фізичних та юридичних осіб, держави, територіальних громад, іноземних держав та інших суб'єктів публічного права.

Цивільне право як самостійна галузь українського права характеризується предметом правового регулювання, який дає відповідь на питання що саме, тобто яке коло суспільних відносин регулює дана галузь права та методом правового регулювання, який відповідає яким чином та на яких засадах здійснюється таке регулювання.

Цивільне право — це галузь права, яка на засадах юридичної рівності, диспозитивності регулює майнові, особисті немайнові відносини та відносини, пов'язані з інтелектуальною власністю, з метою задоволення інтересів учасників цивільних правовідносин.

У навчальному посібнику аналізується чинне законодавство України, висвітлюються основні засади цивілістики, її основні принципи, головні поняття і категорії, зазначені в Цивільному кодексі України.

Студент повинен чітко засвоїти загальновизначені цивілістичні постулати, опанувати цивілістичний інструментарій, вміти самостійно аналізувати їх законодавче оформлення, оволодіти основними навичками практичного використання цивільно-правових засобів. Начальний посібник містить стислий виклад курсу цивільного права та розрахований на студентів, слухачів, аспірантів юридичних навчальних закладів.

Зміст навчального посібника побудований на найбільш оптимальному та легкому поданні матеріалу студентам – у запитаннях і відповідях, при цьому відповідь на питання викладена та розкрита чітко, стисло та зрозуміло.

Структура навчального посібника визначена навчальною програмою курсу. Вона складається з семи розділів:

1) розділ «Загальна частина», що розкриває питання:

— загальних положень цивільного права (поняття, предмет, метод правового регулювання, принципи та функції цивільного права система цивільного права, цивільне законодавство, дія цивільних законів, аналогія закону і аналогія права);

— цивільні правовідносини (поняття, суб'єкти, об'єкти, зміст та види цивільних правовідносин, підстави їх виникнення);

— фізичні особи;

— юридичні особи;

— держава та територіальні громади як суб'єкти цивільних правовідносин;

— об'єкти цивільних прав;

— особисті немайнові права;

— правочини;

— представництво;

— строки;

— відповідальність в цивільному праві;

2) розділ «Речове право»:

— право власності. Речові права;

— захист права власності;

3) розділ «Авторське право та право промислової власності»:

— право інтелектуальної власності;

— поняття, об'єкти, суб'єкти та права інтелектуальної власності;

— поняття, суб'єкти та об'єкти авторського права;

— суміжні права;

— право промислової власності;

4) розділ «Зобов'язальне право»:

— загальні положення про зобов'язання;

— види забезпечення виконання зобов'язань;

— загальні положення про договори;

5) розділ «Окремі види договорів»;

6) розділ «Недоговірні зобов'язання»:

— зобов'язання із односторонніх дій;

— деліктні зобов'язання;

7) розділ «Спадкове право»:

— поняття спадкування. Спадщина;

— спадкування за заповітом;

— спадкування за законом;

— прийняття спадщини. Відмова від спадщини.

Цей посібник стане у пригоді всім, хто бажає озброїти себе системою знань з курсу цивільного права, які стануть у пригоді в практичній діяльності кожного юриста.

ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА

1. Загальні положення цивільного права

Цивільне право покликане регулювати широкий спектр суспільних відносин. До цих відносин можна віднести і побутові майнові, і комерційні, і особисті відносини, які виникають за участю фізичних осіб, організацій та держави в цілому, тобто цивільне право є однією з провідних галузей національного права України, яка регулює певну групу правових відносин за участю фізичних, юридичних осіб, держави, територіальних громад, іноземних держав та інших суб'єктів публічного права.

Цивільне право України, як і будь-яка інша галузь права, характеризується:

- предметом правового регулювання;
- методом правового регулювання.

Саме предмет правового регулювання цивільного права дає відповідь на питання що саме, тобто яке коло суспільних відносин регулює дана галузь права, а метод правового регулювання — на питання, яким чином та на яких засадах здійснюється таке регулювання. Більше про предмет та метод цивільного права буде йти в наступному питанні даного розділу. **Цивільне право** — це галузь права, яка на засадах юридичної рівності, диспозитивності регулює майнові, особисті немайнові відносини та відносини, пов'язані з інтелектуальною власністю, з метою задоволення інтересів учасників цивільних правовідносин.

2. Предмет і метод цивільного права

Предметом цивільного права (ст. 1 ЦК) є:

- майнові відносини. Виникають із приводу належності, використання чи переходу рухомого та нерухомого майна й інших матеріальних благ від одного суб'єкта до іншого (відносини власності та відносини товарообігу);
- особисті немайнові відносини. Виникають із приводу нематеріальних благ (честі, гідності, ділової репутації);
- відносини, що виникають у сфері інтелектуальної діяльності (авторське право та суміжні права, право промислової власності).

Вказані відносини засновані на юридичній рівності, вільному волевиявленні, майновій самостійності їх учасників.

При цьому до майнових відносин, заснованих на адміністративному або іншому владному підпорядкуванні однієї сторони другій стороні, а також до податкових, бюджетних відносин цивільне законодавство не застосовується, якщо інше не встановлено законом.

Метод цивільно-правового регулювання являє собою сукупність певних способів і заходів, які впливають на формування поведінки суб'єктів цих відносин.

Характерні риси цивільно-правового методу;

— юридична рівність сторін. Проявляється в тому, що сторони визнаються правом як самостійні, незалежні одна від одної особи, кожна з яких має свій комплекс прав і обов'язків та не підпорядкована іншій;

— автономія волі сторін (означає можливість самостійно й вільно проявляти та формувати свою волю) і диспозитивність (надає право сторонам визначати характер власних взаємовідносин у межах, встановлених законом, у відповідних випадках формувати свої права та обов'язки; вони мають також можливість вибору між декількома варіантами поведінки);

— особливий спосіб вирішення спорів між учасниками цивільних правовідносин - закон надає можливість учасникам цивільних правовідносин вирішувати спори, що виникають між ними, або безпосередньо учасникам конкретних відносин на підставі взаємної домовленості чи спеціально створеним для розгляду таких спорів державним органам або третім особам. Споры розглядаються судом загальної юрисдикції, господарським, третейським судом після подачі відповідного позову однією зі сторін.

— наявність майнової відповідальності сторін. Сторона, яка не виконала зобов'язань або виконала його неналежним чином, несе цивільно-правову відповідальність майнового характеру.

3. Функції і принципи цивільного права

Функції цивільного права — це головні напрями його впливу на цивільні відносини з метою їхнього впорядкування.

Цивілістична наука, цивільне законодавство та практика **розрізняють такі функції:**

ЗМІСТ

ВСТУП	3
ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА.....	5
1. Загальні положення цивільного права	5
2. Предмет і метод цивільного права	5
3. Функції і принципи цивільного права.....	6
4. Система цивільного права	8
5. Цивільне законодавство.....	9
6. Дія цивільно-правових актів	10
ЦИВІЛЬНІ ПРАВОВІДНОСИНИ	12
7. Поняття і зміст цивільних правовідносин	12
8. Суб'єкти і об'єкти цивільних правовідносин	13
9. Види цивільних правовідносин	14
ФІЗИЧНІ ОСОБИ.....	17
10. Поняття фізичної особи	17
11. Цивільна правоздатність фізичної особи	17
12. Цивільна дієздатність фізичної особи.....	18
13. Місце проживання фізичної особи	22
14. Безвісна відсутність та визнання особи померлою.....	23
15. Правові наслідки нездатності фізичної особи виконати свої майнові зобов'язання і погасити борги	26
16. Акти цивільного стану.....	26
17. Фізична особа-підприємець	27
ЮРИДИЧНІ ОСОБИ	29
17. Поняття юридичної особи	29
18. Цивільна правоздатність і дієздатність юридичної особи.....	30
19. Створення та припинення юридичної особи	31
20. Види юридичних осіб	33
ДЕРЖАВА ТА ТЕРИТОРІАЛЬНІ ГРОМАДИ ЯК СУБ'ЄКТИ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВОВІДНОСИН.....	35
21. Держава як суб'єкт цивільних відносин	35

22. Територіальні громади як суб'єкти цивільних відносин.....	36
ОБ'ЄКТИ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ.....	38
23. Загальне поняття об'єктів цивільних прав.....	38
24. Речі як об'єкти цивільних прав. Майно	40
25. Гроші, валютні цінності, цінні папери як об'єкти цивільних прав.....	45
26. Дії, послуги, зобов'язальні вимоги як об'єкти цивільних прав	49
27. Нематеріальні блага як об'єкт цивільних прав.....	50
ПРАВОЧИНИ.....	54
28. Поняття правочинів.....	54
29. Види правочинів.....	55
30. Умови дійсності правочинів.....	59
31. Державна реєстрація правочинів	65
32. Недійсність і нікчемність правочинів	66
33. Правові наслідки недійсності правочинів.....	69
ПРЕДСТАВНИЦТВО У ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ.....	72
34. Поняття представництва.....	72
35. Підстави та види представництва	74
36. Довіреність.....	76
СТРОКИ ТА ПОЗОВНА ДАВНІСТЬ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ	79
37. Загальні питання.....	79
38. Позовна давність	80
ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ.....	83
39. Поняття та види цивільно-правової відповідальності	83
40. Види цивільно-правової відповідальності	84
ПРАВО ВЛАСНОСТІ. РЕЧОВІ ПРАВА НА ЧУЖЕ МАЙНО	86
41. Загальні питання права власності.....	86
42. Правові форми і види власності.....	87
43. Підстави набуття права власності	88
44. Спільна власність	89

45. Речові права на чуже майно	91
ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ	93
46. Загальні питання права інтелектуальної власності.....	93
47. Об'єкти і суб'єкти права інтелектуальної власності.....	96
48. Суб'єктивні права інтелектуальної власності	99
49. Захист права інтелектуальної власності.....	102
50. Авторське право і суміжні права	104
51. Право промислової власності.....	116
52. Право на наукове відкриття	121
ЗОБОВ'ЯЗАЛЬНЕ ПРАВО. ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ	122
53. Поняття і сторони зобов'язання.....	122
54. Види зобов'язань	125
55. Підстави виникнення зобов'язань	126
ВИКОНАННЯ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ	128
56. Загальні питання виконання зобов'язань.....	128
57. Забезпечення зобов'язання.....	136
ПРАВО ДОВІРЧОЇ ВЛАСНОСТІ	151
58. Загальна характеристика права довірчої власності.....	151
59. Довірчий власник	152
60. Реєстрація та припинення довірчої власності	153
ПРИПИНЕННЯ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ	155
61. Поняття та підстави припинення зобов'язання.....	155
62. Характеристика підстав припинення зобов'язань	155
ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОЇ ДОГОВІР	158
63. Поняття, загальна характеристика цивільно-правового договору	158
64. Класифікація цивільно-правових договорів	160
65. Зміст і умови договору	163
66. Порядок укладання договору. Форма договору	164
67. Зміна та припинення договору.....	166
68. Окремі види договорів.....	168

СПАДКОВЕ ПРАВО	203
69. Загальні положення спадкового права	203
70. Спадкування окремих видів майна	207
71. Спадкування за заповітом	210
72. Спадкування за законом	222
73. Порядок реалізації спадкових прав	226
74. Спадковий договір	233
РЕКОМЕНДОВАНА ТА ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА	239

Книги, які можуть вас зацікавити

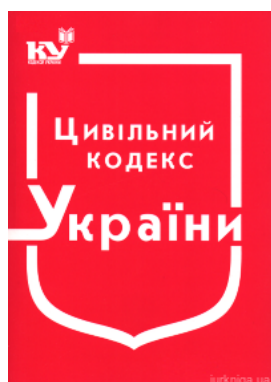
Конституційне право України. Навчальний посібник для підготовки до іспитів

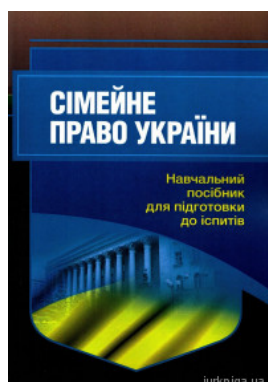
Кримінальне право України. Навчальний посібник для підготовки до іспитів

Адміністративне право України. Навчальний посібник для підготовки до іспитів

Цивільний Кодекс України

Сімейне право України. Навчальний посібник для підготовки до іспитів

Цивільне процесуальне право України. Навчальний посібник для підготовки до іспитів

Перейти до галузі права
Цивільне право та процес

[Перейти на сайт](#) →